

**Noin 25 asiaa kaivoslaista ja
kullankaivusta jotka luulit tietäväsi**

-

**Virheitä, valheita ja
epäoleellisuuksia**

Lapin Kullankaivajain Liitto ry

Esipuhe

Kaivoslain kokonaisuudistus on edennyt vaiheeseen jossa Suomen Hallitus on antanut esityksensä Eduskunnalle (http://www.tem.fi/files/25585/HE_kaivoslaiksi_211209_FI.pdf). Lakiesitys toteutuessaan olisi todellinen uhka suomalaisen kullankaivun jatkumiselle. Lakiesityksen sisältö on kullankaivua ja kullankaivajia halventava, ammattimaista kullankaivua harjoittavia kohtaan suorastaan rienaava. Kullankaivajien edunvalvojana Lapin Kullankaivajain Liitto ry haluaa tuoda ainakin oheiset lakiesityksen virheet, valheet ja epäolennaisuudet yleiseen tietouteen.

Oulussa 13.01.2010

Jouko Korhonen
puheenjohtaja, Lapin Kullankaivajain Liitto ry.

SISÄLLYS

Kullankaivaja maksaa rakentamisesta joka on kuitenkin kiellettyä	3
Kymmenen vuotta kaivava joutuu rakentamaan kolme kämppää	3
Koneellisen kaivun lakkauttamisen siirtymäaika on kahdeksan vuotta.....	4
Kullankaivun rakennuksia ei tarvitse purkaa	4
Kullanhuuhdontaluvan mahdollisuuden vuoksi kaivospiirin lakkautus ei ole perustuslain vastaista .	4
Eri ajankohtina saaduissa oikeuksissa ei voi olla eroja.....	5
Kulta-aluetta liitettäessä oli tarkoitus jäädättää kullankaivutekniikka sen hetkiseen.....	5
Lemmenjoen kullankaivun vaikutusalue on hyvin suuri	5
Kaivospiirin muuttuminen kultanhuuhdontaluvaksi ei muuta tilannetta suojelualueiden ulkopuolella	6
Koneellinen kullankaivu on laajenemassa	6
Kullankaivun ympäristöhaitat ovat Lemmenjoen kansallispuiston perustamistarkoituksen vastaisia.	6
Kullankaivussa on lukuisia jatkuvasti kasvavia haittoja.....	7
Kullankaivu aiheuttaa geologisia vaurioita	7
Kaivospiirit on jaettu osiksi.....	8
Kullankaivu heikentää kaivualueen ulkopuolella Natura-luontotyyppien luonnonarvoja.....	8
Kullankaivu haittaa kalastoa.....	8
Kullankaivu haittaa poronhoitoa.....	8
Konekaivu haittaa lapiokaivua	9
Konekaivu haittaa matkailua	9
Kullankaivu ei ole kaivostoimintaa	9
Nykyinen kaivaminen aiheuttaa haitallisia vaikutuksia ja peruuttamattomia vaurioita	10
Koneellisen kullankaivun lakkauttaminen on perustuslain mukaista	10
Kullankaivajien olisi tullut ennakoida että toiminta kielletään	11
Maassa oleva kulta kuuluu valtiolle.....	11
Rakennuksista ja maarakennusinvestoinneista ei tarvitse maksaa korvauksia.....	11
Lemmenjoen konekaivajat voivat siirtyä Ivalojoelle	12
Kullankaivu Lemmenjoella voi jatkua	12

Kullankaivaja maksaa rakentamisesta joka on kuitenkin kiellettyä

(s.132)

*”Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kullanhuuhdontakorvauksen suuruudeksi 50 euroa hehtaarilta, missä on otettu huomioon rahanarvon muutos ja luopuminen valtiolle tulevasta valtausmaksusta sekä kullanhuuhdontalupa perustuvien oikeuksien laajuus. Ottaen huomioon erityisesti, että kullanhuuhdontaluvan nojalla (toisin kuin malminetsintäluvan nojalla) olisi **mahdollista saada rakennuspaikka hallintaan, on ehdotettua korvausta pidettävä hyvin maltillisena.**”*

Voimassa olevassa kaivoslaissa valtausmaksua on tarkistettu moneen otteeseen. Alla olevaan taulukkoon on koottu kaikki muutokset ja verrattu niitä nykyrahaan. Kuten näemme olisi rahanarvon muutokseen perustuva kullanhuuhdontakorvaus n. 20-25€/ha.

Valtausmaksut eri vuosina:

	1965	1981	1988	2001	2009 esitys
Valtiolle	3 markkaa	20 mk	30 mk	6,75 €	-
Maanomistajalle	6 markkaa	40 mk	60 mk	10 €	50 €
yhteensä:	9 markkaa	60 mk	90 mk	16,75 €	50 €
vastaa vuoden 2007 €	14,13 €	23,01 €	15,19 €	18,09 €	

Näin ollen jokainen kullanhuuhtoja joutuu maksamaan kaksinkertaisen hinnan, perusteena mahdollisuus rakentaa. Kun jokainen näin ollen joutuu rakentamisesta maksamaan, **houkuttelee kaivoslakiehdotus kullankaivajia rakentamaan**. Rakentaminen on kuitenkin lähtökohtaisesti kiellettyä!

Huomattakoon että valtauksen keskimääräinen kullantuotto on 19 g/vuosi (TEM:n tilasto vuodelta 2007), vastaten n. 400€ tuottoa, vrt. ehdotuksen mukaan kullanhuuhdontakorvaus = 5ha x 50€ = 250€.

Ja vielä huomattakoon että kaivospiirikorvaukset ovat jo nykyiselläänkin Metsähallitukselle hyvä business:

”Erityislakeihin perustuvat maksut muodostuvat kaivoslain mukaisista valtauskorvauksista ja kaivospiirimaksuista sekä kalastuslain mukaisista viehekalastusmaksuista ja kalastuksenhoitomaksuista. Tulosten mukaan näihin liittyvät kustannukset olivat kaikkiaan vähäiset minkä takia kustannusvastaavuus on korkea.”

(Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimintakertomus 2005

<http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/pdf/luo/b78.pdf>)

Kun vielä otetaan huomioon että suuri osa kullanhuuhdontapaikoista on tien varressa asuntovaunujen tms. saavutettavissa, jolloin rakennustarvetta ei lainkaan ole, on **ehdotettua korvausta 50€/ha pidettävä sekä kohtuuttomana että perusteettomana**.

Kymmenen vuotta kaivava joutuu rakentamaan kolme kämppää

(s.86)

”Kyseeseen voisivat tulla rakennukset ja rakennelmat, joiden rakenne, arvo ja käyttötarkoitus huomioon ottaen on katsottava tarkoitettuna pystytettäväksi enintään kullanhuuhdontaluvan voimassaoloajaksi.”

Lain tulkinta johtaa tilanteeseen jossa rakennuslupaa 'hyvälle' kämpälle ei voi saada. Näin ollen kun haetaan kullanhuuhdontalupa neljäksi vuodeksi haetaan rakennuslupa samalle ajalle. Jos haetaan jatkoaikaa, haetaan rakennuslupa uudelle kämpälle koska alun perin rakennettu kämppä ei

saa kestää sen pidempään. Sama asia toistuu taas kolmen vuoden määräajan umpeuduttua. Näin esimerkiksi 10 vuotta samalla paikalla kaivava joutuu hakemaan kolme rakennuslupaa ja rakentamaan kolme kämpää. Kestävää kehitystä ?

Koneellisen kaivun lakkauttamisen siirtymäaika on kahdeksan vuotta

(s.174)

*”Toisin kuin varsinaiset kaivostoimintaa koskevat kaivosoikeudet, kullanhuuhtontaa varten myönnetty kaivosoikeudet raukeaisivat 2 momentin nojalla siirtymäajan kuluttua. Siirtymäajaksi ehdotetaan kahdeksaa vuotta lain voimaantulosta. **Siirtymäajan kuluessa** kaivosoikeuden haltijan olisi **huolehdittava alueen kunnostamisesta** 143 §:n mukaisesti sekä **poistettava rakennukset ja rakennelmat** 144 §:n mukaisesti. Kullanhuuhtonnassa varsinaista toimintaa, joka lähinnä on maamassojen käsittelyä, ei käytännössä ole mahdollista erottaa lopettamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja jälkitoimenpiteistä. Sen vuoksi 2 momentissa olisi poikkeus 143 ja 144 §:ssä säädetystä kahden vuoden määräajasta, joka alkaa kulua kaivostoiminnan päättymisestä. Vastaavasti kullanhuuhtontaa koskevan kaivosoikeuden haltijan olisi toimitettava 145 §:ssä tarkoitettu selvitys suoritetuista toimenpiteistä välittömästi oikeuden rauettua”*

Tosiasia ehdotettu siirtymäaika on **kuusi vuotta**, koska laissa lasketaan lopettamistoimenpiteiden kestävän kaksi vuotta. Kullankaivajiin ei tässäkin asiassa luoteta ja vaaditaan rakennusten jne. poistamista mainitun ajan sisällä. Lakiryhmän perehtymättömyys kullankaivun näkyä siinä etteivät erota kullankaivua lopettamistoimista.

Kun vielä otetaan huomioon Lapin ankarat erämaaolosuhteet, joissa vuosittainen tehokas tuotantoaika jää kolmeen kuukauteen, on **kaivuaikaa itse asiassa noin 18 kuukautta**.

Kullankaivun rakennuksia ei tarvitse purkaa

(s.174)

*”Jos kullanhuuhtontalupa tulee lainvoimaiseksi ennen kaivosoikeuden raukeamista, ei sellaisten rakennusten tai rakennelmien **poistamista olisi pidettävä tarpeellisena, jotka kaivosviranomaisen on kullanhuuhtontaluvassa arvioinut välttämättömiksi** 26 §:n mukaisesti ja joita koskevat muuhun sovellettavan lakiin perustuvat lupavaatimukset ja muut edellytykset on täytetty.”*

Käytännössä Lemmenjoen konekaivuaalueilla ei juurikaan voi lapiolla kaivaa. Näin ollen mainitut edellytykset rakennuksen välttämättömyydestä eivät täyty joten rakennukset on purettava.

Kullanhuuhtontaluvan mahdollisuuden vuoksi kaivospiirin lakkautus ei ole perustuslain vastaista

(s.174)

*”Koska kullanhuuhtontaa koskevan kaivosoikeuden haltijalla olisi mahdollisuus saada kullanhuuhtontalupa vastaavalle alueelle, ei **oikeuden raukeamisen voitaisi katsoa olevan ongelmallinen oikeuden pysyvyyden kannalta.**”*

Tosiasiallisesti kaivospiirin lakkautus (=konekaivun kieltäminen) on **elinkeinon lakkautus**. Konekaivua harjoitetaan paikoilla joissa lapiolla hyödynnettävissä oleva kulta on jo kaivettu. Perustuslaillisista näkemyksistä tarkemmin: www.kullankaivajat.fi

Eri ajankohtina saaduissa oikeuksissa ei voi olla eroja

(s.174)

*”Siirtymäajan jälkeen kullanhuuhtojiin sovellettaisiin voimassa olevaa lainsäädäntöä yhdenmukaisesti. Kullanhuuhtojien oikeuksien ja velvollisuuksien laajuudessa olevia huomattavia **eroja ei voida pitää hyväksyttävänä**, koska ne määräytyvät yksinomaan sen ajankohdan mukaan, jolloin kaivosoikeus tai etuoikeus kaivosoikeuteen on myönnetty.”*

Kootusti voidaan kuitenkin todeta, että vanhojen oikeuksien pysyvyyssuoja on tunnustettu kaikilla ympäristöoikeuden sektoreilla, vaikka suojan intensiteetti vaihtelisikin. Vanhojen oikeuksien pysyvyys uusiin velvoitteisiin nähden on tyypillistä luonnonvaraoikeudessa. Ympäristönsuojeluoikeuden osalta edellä mainitusta kevyemmästä pysyvyydensuojasta huolimatta tuotava esiin että ns. aika-prioriteetti on edelleen vakiintunut ympäristönsuojeluoikeudellinen periaate, joka perustellusti ja oikeutetusti asettaa vanhemman toiminnan uutta toimintaa parempaan asemaan. Nämä ennen uutta sääntelyä saavutetut oikeusasemat liittyvät keskeisesti luottamuksensuojaperiaatteeseen ja oikeuden ennakoitavuuteen, jotka puoltavat ja luovat vakiintuneen, rationaalisen ja hyväksyttävän oikeutuksen eri ajankohtina alkaneiden toimintojen ja eri ajankohtina syntyneiden oikeuksien erilaiselle oikeudelliselle kohtelulle. (kts.

<http://www.kullankaivajat.fi/peedeef/plnakem.pdf>)

Kulta-aluetta liitettäessä oli tarkoitus jäädättää kullankaivutekniikka sen hetkiseen

(s.174)

”Kullanhuuhtonnan voidaan katsoa alkaneen Lapissa 1870-luvulla. Lemmenjoen kansallispuisto perustettiin vuonna 1956, ja se laajeni kulta-alueelle vuonna 1971. Tarkoituksena oli sallia kullanhuuhtonnan jatkuminen kansallispuistossa sellaisena kuin sitä tuolloin harjoitettiin eli lähinnä lapiokaivuna.”

Tämä on suorastaan vale. Silloinen eduskunta antoi asiasta oikein ponsilauseلمان, jonka mukaan eduskunta edellyttää ettei oikeutta harjoiteta paikallisia elinkeinoja (mm. kullankaivu ja poronhoito) ”asetuksella ja järjestyssäännöillä tarpeettomasti vaikeuteta”. Minkäänlaista viittausta siihen että elinkeinojen harjoitustapaa pitäisi rajata, ei ollut **vaan oikeudet piti säilyttää sellaisenaan**. Onhan tämän jälkeen alueen poronhoitokin täysin motorisoitunut, miksei sitten kullankaivu.

(HE124 1970):

”Uudessa kansallispuistossa tultaisiin säilyttämään nykyisellä tavalla paikallisten asukkaiden ja retkeilijöiden oikeudet, jotka koskevat muun muassa poronhoitoa, puun käyttöä ja kullanhuuhtontaa.”

Ponsilausema:

*”Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää ettei porotaloutta ja paikallisten asukkaiden oikeutta metsästyksen ja kalastukseen sekä **muiden elinkeinojen harjoittamiseen luonnonsuojelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä asetuksella ja järjestyssäännöillä tarpeettomasti vaikeuteta...**”*

Lemmenjoen kullankaivun vaikutusalue on hyvin suuri

(s.175)

*”Lemmenjoen kulta-alue sijaitsee keskellä kansallispuistoa, ja sen toiminta- ja vaikutusalueen laajuus on yhteensä noin **16 000 hehtaaria**.”*

Vaikutusalue on mielivaltaisesti määrätty, eikä perustu mihinkään tosiseikkaan. Lemmenjoen kansallispuiston pinta-alasta (285 000 ha) kyseinen ala on noin 5,5%.

Kaikkiaan valtauksia ja kaivospiirejä ja niille meneviä mönkijäreittejä (osa yhteiskäytössä poromiesten ja puistohallinnon kanssa) on Lemmenjoen kansallispuistossa yhteensä n. 470 hehtaaria eli 0,16 % puisto-osalla. Tästä alasta on **maata kaivettu noin 100 hehtaarin alueella eli noin 0,035 % puiston alasta.**

Kaivospiirin muuttuminen kullanhuuhdontaluvaksi ei muuta tilannetta suojelualueiden ulkopuolella

(s.175)

”Koneellista kullanhuuhdontaa ei näillä alueilla ole erämaanlain nojalla kielletty, joten kaivosoikeuden korvautuminen kullanhuuhdontaluvalla voisi mahdollistaa myös jatkossa koneellisen kullanhuuhdonnan. Myöskään osin Urho Kekkosen kansallispuistossa sijaitsevan kullanhuuhdontaa koskevan kaivosoikeuden korvautuminen kullanhuuhdontaluvalla ei muuttaisi tilannetta.”

Pysyvän oikeuden (kaivospiiri) muuttaminen lyhyen määräajan välein haettavaksi luvaksi **muuttaa dramaattisesti yrittäjän mahdollisuuden investointeihin.** Juuri pysyvä kaivosoikeus on mahdollistanut investoimisen, esim. lainan ottaminen kalustohankintaan. Ammattimaisuuden pohja viedään pois myös suojelualueen ulkopuolella.

Lisäksi kaivoskirja (ts. pysyvä oikeus) on mahdollista pantata esim. investointien rahoittamiseksi. Lyhytaikaisella oikeudella ei ole vastaavaa arvoa.

Koneellinen kullankaivu on laajenemassa

(s.175)

”Koneellinen kullanhuuhdonta on jatkuvasti 1990- ja 2000-luvuilla muuttunut yhä laajemmaksi ja voimaperäisemmäksi maaainesten käsittelyksi, kun entistä tehokkaampia koneita on otettu käyttöön.”

Tosiasiaa **kaivualan pinta-ala on jo vuosia säilynyt samana tai jopa pienentynyt**, johtuen siitä ettei uusia konekaivualueita ole voinut saada vuoden 1991 jälkeen. Kaivukalustoa on uusittu sitä mukaa kun vanha kalusto on ajettu loppuun. Lemmenjoen kaivospiireistä osa on jo kaivettu loppuun ja niistä on luovuttu. **Kullan loppumisesta johtuva alueen hiljeneminen on jo hyvää vauhtia käynnissä.** (kts. <http://www.kullankaivajat.fi/peedeef/gallup.pdf>)

Sen sijaan nyt uhkakuvana oleva lakkautus varmasti johtaa nopeaan, ympäristöarvoista piittamattomaan ryöstölouhintaan eli juuri tähän pelättyyn ”voimaperäisempään maa-ainesten käsittelyyn”.

Kullankaivun ympäristöhaitat ovat Lemmenjoen kansallispuiston perustamistarkoituksen vastaisia.

(s.175)

”Voimaperäinen koneellinen kullanhuuhdonta ja sen aiheuttamat haitalliset ympäristövaikutukset ovat Lemmenjoen kansallispuiston perustamistarkoituksen vastaisia.”

- sekä s.196 ja s.198

Tämä ei liity asiaan millään tavoin. Lemmenjoen kansallispuistoa perustettaessa kultaa oli kaivettu kaivinkoneella Lemmenjoella jo useana vuotena, mutta kullankaivualue ei kuulunut puistoon. Ei kullankaivun (edes sen aikaisen) vaikutukset ole voineet olla perustamisajatuksissa mukana. Kulta-alue liitettiin puistoon vasta 1971, ja silloin luvattiin kullankaivun voivan jatkua elinkeinona suojelurajoitusten haittaamatta. Kulta-alue tulisi erottaa uudestaan puistosta.

Kullankaivussa on lukuisia jatkuvasti kasvavia haittoja

(s.175) ”Jatkuvasti kasvavat haitat kohdistuvat ennen muuta kaivualueen ja sen lähialueiden maaperään ja maisemaan, vesiin ja vesistöihin, kalastoon ja kalakantoihin, porotalouteen ja alueella harjoitettuun muuhun elinkeinotoimintaan sekä virkistyskäyttöön.”

Tämä on täysin paikkansa pitämätön väite. Vuosittainen vesistön yhteistarkkailu on nimenomaan tämän tutkimiseen perustettu, eikä sen mukaan ole mitään mainituista haitoista osoitettavissa.

Ympäristökeskuksen mukaan kullankaivusta ei ole aiheutunut kyseisiä ongelmia, eikä mikään taho ole näiden osoittanut olevan kasvussakaan.

Kullankaivu aiheuttaa geologisia vaurioita

(s.175)

”Kullanhuuhdonta muuttaa välittömästi alueen alkuperäistä geologista ja geomorfologista luontoa. Erityisesti koneellisesta kullanhuuhdonnasta aiheutuu jopa peruuttamattomia muutoksia, kun maamassojen käsittely on voimaperäistä. Kaivualueiden alkuperäistä geologiaa ja geologisia luonnonarvoja ei voida palauttaa, ja vauriot geologiseen monimuotoisuuteen ovat pysyviä.”

”Konekaivun seurauksena luonnon alkuperäiset purouomat muuttavat muotoaan, jolloin niiden biologiset, geologiset ja maisemalliset arvot sekä luonnontieteellinen merkitys menetetään pysyvästi.”

Esitetty väite on perustelematon ja täsmentämätön, yleisen tason virheellinen näkemys, jossa ei ole ollenkaan kuvattu, mitä ne geologiset luonnonarvot ovat, jotka ovat uhattuina tai jopa tuhoutuneet.

Perusteluja tai täsmennyksiä tähän ei ole esitetty eikä niitä tulla esittämäänäkään, koska **tosiasiassa mitään erityisiä tuhoutuneita geologisia luonnonarvoja ei ole olemassakaan** eikä mitään peruuttamattomia muutoksia alueen geologiaan ole tapahtunut.

Hyvin tavanomaista pinnaltaan huuhtoutunutta pohjamoreenia on kaivettu ja lajiteltu mekaanisesti. Kaivun jälkeen syntyneet jäljet on tasoitettu ja maisemoitu.

Perustelut:

Geologisia monimuotoisuuksilla, geodiversiteetillä, tarkoitetaan kallioperän, maaperän ja maan pinnanmuotojen vaihtelua sekä niitä geologisia prosesseja, jotka rakentavat ja kuluttavat maankuorta.

Lemmenjoen kulta-alueet ovat maaperägeologisesti pääosin vaihtelevan paksuista pohjamoreenia, jonka alla on pinnasta rapautunutta kalliota. Paikoin tämä moreeni on hieman jäätikön sulamisvesien pinnasta huuhtomaa ja huonosti lajittelemaa ns. purkaussoraa ja jotka osittain ovat ohutturpeisten soiden peittämiä.

Kallioperältään alue on granuliittia ja sarvivälkegneissia.

Pintamorfoloogialtaan alue on joko täysin tasaista tai erilaisten jäätikönääreisten uomasysteemien juovittamaa maata.

Nämä geologiset piirteet ovat vallitsevia koko Lemmenjoen kansallispuistossa ja laajemminkin kaikkialla koko Pohjois-Lapissa, eikä niitä voi millään kriteerillä pitää ollenkaan erityisinä tai harvinaisina.

Kaivualueilla ei ole mitään sellaisia erityisiä moreeni- tai soramuodostumia tai uomasysteemeitä, joita yleensä pidetään suojelun arvoisina.

Kallioperägeologisiin luonnonarvoihin ei kaivutoiminnalla ole ollenkaan vaikutusta. Pintamorfologia (jossa siis ei sinänsä ole mitään erityistä) palautetaan maisemoinnin yhteydessä ennalleen.

Kaikki purojen varret on kaivettu aiemmin lapiolla – Laanilan alueella alkaen 1870-luvulla ja Lemmenjoella alkaen 1940-luvulla. Konekaivun seurauksena ei alkuperäisiä purouomia ole muutettu.

Kaivospiirit on jaettu osiksi

(s.176)

”Kullanhuuhtontaa koskevien kaivosoikeuksien osalta on muodostunut käytännöksi jakaa kaivospiirin alue erillisiksi osuuksiksi.”

Tämä on tosiasioiden vastainen väite. **Kahdestakymmenestä neljästä kaivospiiristä vain kaksi** on myöhemmin jaettu pienempiin osiin – täysin laillisesti. On ollut järkevää ottaa kaivuporukkaan lisää jäseniä. Sen sijaan useat kaivospiirit on alun perinkin muodostettu useasta valtauksesta. Näin on ministeriön taholta tulleen opastuksen mukaisesti saatu kustannuksia jaettua useamman kaivajan kesken.

Kullankaivu heikentää kaivualueen ulkopuolella Natura-luontotyyppien luonnonarvoja

(s.176)

”Tämä on lisännyt rakentamista ja maastoliikennettä mikä puolestaan on aiheuttanut yhä laajemmalle ulottuvia kulumis- ja muita häiriövaikutuksia sekä heikentää myös kaivostoiminnan ulkopuolisilla alueilla olevien Natura-luontotyyppien luonnonarvoja.”

Tosiasiasa kullankaivulla ei ole mitään vaikutuksia kaivualueen ulkopuolisiin Natura-luontotyyppien luonnonarvoihin. Mainitut maastoliikenteen aiheutuvat kulumisvaikutukset ovat marginaalisia verrattuna poronhoidon ja matkailun aiheuttamiin kulumisvaikutuksiin eikä mitään muita häiriövaikutuksia, joihin väitteessä yleisesti viitataan, ole todettu olevan olemassakaan.

Kullankaivu haittaa kalastoa

(s.176)

”Lemmenjoen kansallispuistossa koneellinen kullanhuuhtonta aiheuttaa muutoksia kalalajien välisissä suhteissa. Kalalajien välisissä suhteissa tapahtuvat ihmistoiminnan aiheuttamat muutokset ovat puiston perustamistavoitteiden vastaisia. Vaaravyöhykkeessä ovat lohikalat, joista suojelullisesti tärkeimmät kalalajit ovat taimen, harjus ja siika. Pohjan liettyminen aiheuttaa sen, että sekä syyskutuisten taimenen ja siian että harjuksen kutu- ja poikastuotantoalueet tuhoutuvat vuodesta toiseen jatkuvan pohjan liettymisen vuoksi, samalla kun kevätkutuisten hauki- ja ahvenkantojen tilanne on vastaavasti parantunut.”

Jalokalojen määrään ei tunturialueen pienvesissä vaikuta ensisijaisesti kudun onnistuminen tai kutualueiden määrä vaan ravinto.

Empiiristen havaintojemme mukaan suurimman kaivualueen alajuoksulla Miessi- ja Postijoessa on vähintään yhtä hyvä kalakanta kuin aina ennenkin ja täysin vastaava kalakanta kuin mitä on sellaisilla alueilla, joilla kullankaivua ei ole. Jäkälä-äytsin alapuolisen jokiosuuden kalasto Ravadasputoukselle asti on ainoastaan taimenta ja alunperin kullankaivajien istuttamaa, eikä siinä ole voinut tapahtua mitään kalalajien suhteiden muutoksia. Itse Lemmenjoen kalastoon kullankaivulla ei ole todettu olevan mitään vaikutusta.

Alueella ei toimi ainuttakaan ammattikalastajaa. Virkistyskalastus on hyvin pienimuotoista, eikä siihenkään kullankaivulla ole vaikutusta.

Kullankaivu haittaa poronhoitoa

(s.176)

”Koneellinen kullanhuuhtonta sekä siihen liittyvä rakentaminen ja maastoliikenne

keskeisellä paliskunnan porojen laidunalueella aiheuttavat haittaa saamelaisten poronhoidolle, kun muun muassa laidunalueiden käyttö vaikeutuu ja laitumet kuluvat.”

Tosiasiasa **kullankaivu tapahtuu puronuomissa**, osittain syvissä kuruissa ja **porot laiduntavat pääasiassa tunturiylängöillä**. Kullankaivu ei kuluta laitumia. Maisemoiduille kaivualueille nousee nopeasti ruohikkoa, missä porot viihtyvät.

Kullankaivuun liittyvä hyvin vähäinen rakentaminen ei voi olla haitta poronhoidolle. Samoin alueen maastoliikenteestä suurin osa on poronhoitoon liittyvää, ei kullankaivuun. Huomattakoon että kullankaivun alue on pinta-alaltaan n.½ promillea Lemmenjoen kansallispuistosta

Konekaivu haittaa lapiokaivua

(s.176)

”Kaivosoikeuksien nojalla harjoitettu voimaperäinen maamassojen käsittely ja sen haitalliset vaikutukset muun muassa maisemaan heikentävät puiston virkistyskäytön edellytyksiä ja perinteisen, kansallispuiston kulttuurihistoriaan kuuluvan kullanhuuhdonnan edellytyksiä.”

Se että lapiokaivu ja konekaivu kilpailisivat samoista alueista on asiaan perehtymättömien keskuudessa yleinen harhaluulo.

Koneellisessa kaivussa käsitellään suuria, heikkopitoisia maamassoja, joita ei lapiolla kannata kaivaa.

Erittäin rikkaat kallion raoissa olevat kultapilkat annetaan yleisesti lapiokaivajien hoidettavaksi.

Lapiokaivuun sopivat ohuet maakerrokset ja kallionrakokset, joissa on korkea kultapitoisuus ja joita yleensä ei kannata tai pysty koneella kaivamaan.

Tosiasiasa kaivinkoneella on parannettu lapiokaivun edellytyksiä Lemmenjoella jo 50-luvulta lähtien – täysin laillisesti. Lisäksi jalokivien etsinnässä on aivan menestyksekkäästi kaivettu lapiolla jo kertaalleen koneella kaivettua aluetta. **Tekniikat täydentävät toisiaan, eivät kilpaile keskenään.**

Konekaivu haittaa matkailua

(s.176)

”Voimaperäinen koneellinen kullanhuuhdonta saattaa vaikeuttaa matkailutoimintaa ja luontopalvelujen hyödyntämistä osana matkailuelinkeino.”

Tällä hetkellä kullanhuuhdonta houkuttelee matkailijoita alueille ja kullanhuuhdontaan liittyy merkittävää matkailutoimintaa. Etenkin konekaivussa löydettävät isomushiput herättävät kiinnostusta. Suuri osa Lemmenjoen kansallispuiston kävijöistä retkeilee nimenomaan kulta-alueilla.

Lemmenjoen äänestäminen vuoden 2005 parhaaksi vaelluskohteeksi sekä 10 000 kävijää kulta-alueella vuosittain osoittavat, että väitettyä ongelmaa ei ole.

Kullankaivu ei ole kaivostoimintaa

(s.176)

”Kullanhuuhdonta ei myöskään ole varsinaisesti pidettävä kaivostoimintana, jossa kyse on kallioperässä olevan esiintyvän hyödyntämisestä, vaan maamassojen käsittelystä.”

Käsittämätön, puhtaasti suomalainen tulkinta.

Kaikkialla muualla maailmassa (mm. Kanada, USA, Venäjä) kullanhuuhdonta pidetään yhtenä kaivostoiminnan muotona. Esimerkiksi Yukonissa (Kanada) täysin vastaava kullankaivaminen on hyvin arvostettu, valtion tukema elinkeino.

Tämä on kuitenkin lainsäätäjän kannalta tärkeä tulkinta, näin voidaan kaivosoikeus lakkauttaa 'vähemmän' perustuslakia rikkoen, kts. s.198

"Sürtymsäännöksillä ei puututa kaivosoikeuden ytimeen eikä edellytyksiä kaivostoiminnan harjoittamiseen olennaisesti heikennetä.

Kullanhuuhdonta ei kumottavan lain ja uuden kaivoslain nojalla ole pidettävä kaivostoimintana."

Kaikkialla muualla maailmassa, missä huuhdonta kultaa merkittävästi esiintyy ja sitä hyödynnetään, pidetään kullanhuuhdonta yhtenä kaivostoiminnan muotona. Näin asia käsitetään myös geologian ja kaivostekniikan kirjallisuudessa.

Ainoastaan sellaisissa maissa, joissa kultaa ei irtomaassa merkittävästi esiinny, ei kullanhuuhdonta luonnollisesti käsitellä kaivoslaisia.

Kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset parhailla kulta-alueilla lakkaavat kokonaan. Jos kaivutapa rajoitetaan lapiokaivuun tai hyvin pieniin koneisiin voi alueella harrastaa kullankaivua, mutta ammattimainen, taloudellisesti merkittävä ja kannattava toiminta ei ole enää mahdollista.

Huomattakoon lisäksi että irtomaasta rikastamalla talteen otettu kulta (=kullanhuuhdonta) tuottaa kultaa huomattavasti ekologisemmin, pienemmällä hiilijalanjäljellä, kuin kovan kiven kallioesiintymää hyödyntämällä. Laskennallinen ekologinen selkäreppu on koneellisessa kullanhuuhdonnassa monikymmenkertaisesti pienempi kuin teollisesti tuotetulla kullalla (kts. LKL:n jäsenlehti Prospäkkäri 2/2003 tai www.kullankaivajat.fi)

Nykyinen kaivaminen aiheuttaa haitallisia vaikutuksia ja peruuttamattomia vaurioita

(s.176/177)

"Kun kullanhuuhdonta koskevat kaivosoikeudet raukeaisivat 2 momentin mukaisesti ja niiden tilalle haettaisiin kullanhuuhdontalupaa, olisi voimassa olevan oikeusnormiston mukaisesti lupaharkinnassa mahdollista varmistaa, että kullanhuuhdonnasta ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia ja peruuttamattomia vaurioita."

- sekä s.198

Väitteessä mainittu voimassa olevan "oikeusnormiston mukainen lupaharkinta" ja hakumenettely on ollut koneellisessa kullankaivussa käytössä 1990-luvun alusta saakka. Koneellinen kullankaivu vaatii ympäristöluvan, tästä on yksiselitteinen määräys ympäristöasetuksessa, eikä tämä ympäristöluvanvaraisuus liity mitenkään siihen tapahtuuko koneellinen kullankaivu kaivospiirillä, valtauksella tai tulevaisuudessa kullanhuuhdontaluvan nojalla. Kaikilla koneyksiköillä on jo nyt voimassa oleva ympäristölupa ja velvoite osallistua mm. vesistötarkkailuun.

Koneellisen kullankaivun lakkauttaminen on perustuslain mukaista

(s.192)

"Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista tai lupaehdojen merkittävää kiristämistä yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset

eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (PeVL 16/2003 vp, 44/2004 vp, 48/2005 vp ja 8/2006 vp)."

Huomattakoon että kullankaivajien ei edes väitetä syyllistyneen ” *vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen*” Näin ollen koneellinen **kullankaivu on perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan säilytettävä sallittuna**. Puhumattakaan siitä että lapiolla kaivettavia kaivospiirejä olisi perusteltua lakkauttaa.

Kullankaivajien olisi tullut ennakoita että toiminta kielletään

(s.197)

*”Ehdotettua kahdeksan vuoden siirtymäaikaa on oikeudenhaltijoiden kannalta pidettävä riittävänä (vrt. PeVL 31/2006 vp). Lisäksi voidaan katsoa, että oikeudenhaltijoiden olisi tullut ottaa huomioon 1980-luvun lopun jälkeen tapahtunut lainsäädännöllinen ja muu kehitys sekä **ennakoita**, että ennen huhtikuun 10 päivää 1991 saavutettuja **oikeuksia on välttämätöntä rajoittaa** vastaamaan, mitä voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään.”*
- sekä s.198

Kaivospiireillä tapahtuva koneellinen kaivu perustuu pysyvään kaivosoikeuteen. Kaivosoikeuden menettämiseen on voimassa olevan lain mukaan olemassa mekanismi, mutta sääntöjä noudatettaessa ei pitäisi olla mitään pelkoa oikeuden menettämiseen.

Lisäksi **ympäristöviranomaiset ovat kullankaivajille vannottaneet että kun toimitaan ympäristöluvan ehtojen mukaisesti, ei ole pelkoa että toiminta lakkautettaisiin.**

Aiemmin kaivosoikeuksista käytiin kärjäkierroksia **KHO:ssa** asti, joka vahvisti kullankaivajien oikeuden jatkaa toimintaansa.

Kaikki nämä seikat ovat vahvistaneet kullankaivajien käsitystä siitä että toimintaa voidaan jatkaa.

Maassa oleva kulta kuuluu valtiolle

(s.197)

*”Esityksen mukaan oikeudenhaltijoilla olisi etuoikeus kullanhuuhtontalupaan vastaavalle alueelle, minkä vuoksi kyseessä ei voida katsoa olevan pakkolunastukseen rinnastettavasta tilanteesta. Kaivospiirin alueet ja **maaperässä oleva irtokulta kuuluvat valtiolle**, joten valtiolla ei ole korvausvelvollisuutta niihin liittyen.”*

Niin nykyinen kuin ehdotettukin kaivoslaki Suomessa rakentuu ns. valtauseriaatteen varaan, eli **omistusoikeus malmiin syntyy riippumatta maapohjan omistusoikeudesta, kaivosoikeudellisen menettelyn kautta malmin löytäneelle luvanhaltijalle.** (kts.

<http://www.kullankaivajat.fi/peedeef/plnakem.pdf>)

Rakennuksista ja maarakennusinvestoinneista ei tarvitse maksaa korvauksia

(s.197)

*”Perusteita ei lisäksi ole sille, että kaivospiirien alueella sijaitsevista **rakennuksista maksettaisiin korvaus**, koska rakennukset voivat pysyä alueella kullanhuuhtontaluvan nojalla, jos rakentamista koskevat lakisääteiset edellytykset täyttyvät.*

Perusteita ei ole sillekään, että maanrakennusinvestoinneista maksettaisiin korvaus, koska kyse on jatkuvasti tapahtuvasta, toiminnan luonteeseen kuuluvasta operatiivisesta työstä eikä pitkäaikaisista investoinneista.”

Kiellettyä konekaivu, joudutaan sekä **kaluston huoltotilat että konekaivun maarakenteet** (selkeytsaltaat, ohitusojat jne.) **poistamaan**. Konekaivua aloitettaessa menee tyypillisesti **ensimmäinen vuosi maa/vesirakentamisen tekemiseen**. Ainakin tämä työ on pitkäjänteinen investointi, joka on korvattava.

Oma erityiskysymyksensä tulee vielä niiden kaivajien osalta joiden koti on kaivospiirillä oleva rakennus.

Lemmenjoen konekaivajat voivat siirtyä Ivalojoelle

(s.197/198)

”Kone- ja laiteinvestoinnit eivät kävisi kokonaan hyödyttömiksi, koska koneellista kullanhuuhtontaa on mahdollista jatkaa osalla perinteisistä kulta alueista (esimerkiksi Ivalojoella) ja muualla valtion omistamalla alueella, jossa sitä ei nimenomaisesti ole kielletty.”

Lakiesitys unohtaa täysin sen että nykyinen kalusto Lemmenjoella on hankittu hallinnassa olevien esiintymien hyödyntämiseksi ja se soveltuu ainoastaan samankaltaisen esiintymän hyödyntämiseen. Perustelussa mainitaan vaihtoehtoiseksi paikaksi **Ivalojoki, jossa koneellinen kullankaivu ei kuitenkaan ole mahdollista tälläkään hetkellä, sillä sille alueelle ei myönnetä ympäristölupia**. Muut tunnetut esiintymät mm. Laanilan alueella, Palsilla ja Tankavaarassa ovat selvästi Lemmenjokea huonompia ja lisäksi jo muiden kullankaivajien hallinnassa, joten **kaivajien siirtyminen alueelta toiselle on mahdotonta** tai ainakin siihen liittyy korkeita uuden alueen hankintakustannuksia eli osto nykyisiltä haltijoilta.

Kullankaivu Lemmenjoella voi jatkua

(s.220)

”Luvan myöntämisen esteet saamelaisen kotiseutualueella kolta-alueella ja erityisellä Poronhoitoalueella Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta: 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisen kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria; 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja kolta-alueella; 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.”

Ympäristölupamenettelyssä punnitaan tämä sama asia jo nyt. Saamelaisalueella lausunto pyydetään aina myös saamelaiskäräjiltä.

Koneellisen kullankaivun ei ole todettu heikentävän saamelaisen oikeuksia harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja. Kullankaivajien joukossa sekä kultaan liittyvässä matkailussa on mukana saamelaisia.

Koska Lemmenjoen kulta-alue on nimenomaan erityisellä poronhoitoalueella, ja kaikkiin lupahakemuksiin haetaan hyväksynnät jatkossa myös mm. saamelaiskäräjiltä, onkin kullankaivuluvista yhtäkkiä päättämässä poronhoitajat. **Mikä tahansa lupa voidaan siis jatkossa kieltää ko. perusteella, eikä lain hengen edellyttämää ennustettavuutta ole olemassa.**

- loppu -